

HAKEMLİ MAKALE / REFEREED ARTICLE

Bir Yetişkin Eğitimi Kurumu Olarak Ankara Olgunlaşma Enstitüsü⁶

Zeynep Türksoy İlhan

Özet

Bu makalede bir yetişkin eğitimi kurumu olan olgunlaşma enstitülerinin günümüzdeki işleyişini ve ayırt edici özelliklerini değerlendirmek amaçlanmaktadır. Değerlendirmeye temel olan veriler durum çalışması için seçilen Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nde yapılan gözlem ve görüşmelere dayanmaktadır. Bu yolla toplanan veriler öncelikle kurumun yapı ve işleyişi ile katılım süreçlerine ilişkin öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmiştir.

Bir yetişkin eğitimi kurumu olarak Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, birçok yönden örgün eğitime benzer özellikler göstermektedir. Dolayısıyla, örgün eğitimin bir uzantısı gibi işlediği saptanmıştır. Kurumda, mesleki beceriler kazanarak iş sahibi olma amacıyla gelen öğrenenler olduğu gibi yalnızca boş zamanlarını değerlendirmek için gelenler de bulunmaktadır. Genellikle, enstitü programları ev kadını ve emekliler tarafından tercih edilmektedir. Piyasalaşmanın bir sonucu olarak eğitimin ikinci plana alınması, kurumun bir mesleki ve teknik yetişkin eğitimi kurumu olarak sahip olduğu temel amacını tam anlamıyla yerine getirmesini engellemektedir.

Anahtar Sözcükler: Yetişkin eğitimi, olgunlaşma enstitüsü, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, yetişkin eğitimi kurumu, hayat boyu öğrenme.

⁶ Bu makale, yazarın Prof. Dr. Ahmet Yıldız'ın danışmanlığında hazırlanan "Tarihsel Süreç İçinde Olgunlaşma Enstitülerinin Yapı ve İşleyişi" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasına dayalı olarak oluşturulmuştur.

Abstract

This article aims to evaluate the current operations and distinctive features of adult education institutions known as olgunlaşma institutes. The data underlying the evaluation are based on observations and interviews conducted at the Ankara Olgunlaşma Institute selected for this case study. The data collected in this manner were primarily assessed based on the perspectives of students and teachers regarding the structure, functioning, and participation processes of the institution.

Ankara Olgunlaşma Institute, as an adult education institution, exhibits several characteristics similar to formal education in many respects. As a result, it has been determined that it operates as an extension of formal education. The institution attracts learners who come either with the aim of acquiring vocational skills for employment or solely to engage in leisure activities. Generally, programs of the institute are preferred by housewives and retirees. The prioritization of commercialization over education, as a result of market orientation, hinders the institution from fully achieving its core objective as a vocational and technical adult education institution.

Keywords: Adult education, olgunlaşma institute, Ankara Olgunlaşma Institute, adult education institution, lifelong learning.

İlk defa 1945 yılında kurulan olgunlaşma enstitüleri, cumhuriyet modernleşmesinde önemli bir yere sahiptir. Cumhuriyet modernleşmesinde, kadınların toplumsal hayattaki gücünün bilişsel, psikolojik, politik ve ekonomik bağlamda artmasında, olgunlaşma enstitülerinin önemli bir rol üstlendiği görülmektedir. Temelde kadınların ekonomik gücünün artırılmasını amaçlayan olgunlaşma enstitülerinin işleyişi, özellikle kadınların güçlenmesinin ekonomik boyutuna önemli katkılar sağlamaktadır. Bu bağlamda, çeşitli yaş gruplarından örgün eğitimin dışına çıkmış ve bir meslek edinememiş, başta kadınlar olmak üzere, tüm bireylere geniş yelpazede sunduğu programları ile ikinci bir şans vermektedir. Bu doğrultuda, geniş bir kitleye hitap eden enstitüler, hayat boyu öğrenmeye de önemli katkılar sunmaktadır. Ülkemizde ilk defa İstanbul'da karşımıza çıkan olgunlaşma enstitülerinin sayısı, günümüzde 31'e ulaşmıştır. Kız çocuklarının eğitime katılma sürecinde oldukça köklü bir geçmişe sahip bu enstitülerin sayıları, son on yılda çok artmış ve her yıl yeni enstitülerin açılmasıyla yaygınlaşmaya devam etmektedir. Sayıları hızla artmasına rağmen, öğrencilerle yapılan görüşme verilerine göre olgunlaşma enstitülerinin yeterince tanınmadığı görülmektedir. Kadınlara, "müteşebbis" olmaları için eğitim vermek amacıyla kurulan bu enstitüler, günümüzde kuruluş amacından kısmen uzaklaşmış olsa da hâlâ kadınların mesleki beceriler kazanmasında önemli birer mesleki ve teknik yetişkin eğitimi kurumlarıdır; ancak bu kurumlar diğer yetişkin eğitimi kurumları kadar incelenmemiştir. Yapılan diğer araştırmalar yetişkin eğitimi kurumu olmaları dışındadır (bkz. Acun Yozgat, 2008; Akın, 2011; Alkan, 2019; Gürçayır, 2013; Ulusoy, 2015).

Yetişkin eğitimi sahasında önemli bir konumda olan olgunlaşma enstitüleri, örgün eğitim kurumlarına bir alternatif olarak düşünülmektedir. Ancak, yetişkin eğitimi geleneksel örgün eğitimden birçok yönden farklılaşmaktadır. Bu bağlamda, olgunlaşma enstitülerinde sunulan yetişkin eğitiminin örgün eğitimden farklılaşan özelliklerini ve karşılaşılan zorlukları analiz eden bir araştırma bulunmamaktadır.

Olgunlaşma enstitüleri, kadınlara meslek edindirme kurumları olarak kurulmuş olsa da günümüzde ağırlıklı olarak üretim yapılan bir iş yeri görünümündedir. Enstitülerde eğitim programları yürütülmeye devam etse de enstitülerin bu yanı yeterince tanınmamaktadır. Bunun bir nedeni, enstitülerin birer protokol okulu misyonu üstlenmeleriyle ilgilidir. Çünkü

olgunlaşma enstitülerinin öteden beri iktidar elitlerinin ideolojik eğilimleri doğrultusunda biçimlendiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, mesleki ve teknik yetişkin eğitimi kurumundan “protokol okulu”na evrilmiş, bir tür hediye üretim merkezi ve ağırlama salonuna dönüşmüştür.

Olgunlaşma enstitüleri, iki yıl süreli, döner sermaye ile çalışan kurumlardır (Kız Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü Brifingi, 1982). 1945 yılında kurulmuş olmalarına rağmen ilk yönetmeliği 1962 yılında yayınlanmış; 1996 yılında yerini ikinci yönetmeliğe bırakmıştır. 2018 yılında ise, 1996 yılında yayınlanan yönetmelik kaldırılmış ve olgunlaşma enstitüleri MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bağlanmıştır. Olgunlaşma enstitüleri günümüzde tüm hayat boyu öğrenme kurumlarını tek bir çatı altında birleştiren 2018 MEB Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği kapsamında yoluna devam etmektedir.

2018 Yönetmeliği’nde verilen tanımda, olgunlaşma enstitüleri, Türk milli kültürünün korunması, aktarılması ve tanıtılması misyonu ile kuruluş amaçlarında betimlenen işlevlerinden farklı olarak yeniden yapılandırılmıştır. Olgunlaşma enstitülerinin, artık, üç temel fonksiyonu bulunmaktadır. Birincisi, öğrenci yetiştirmek; ikincisi, ARGE çalışmaları yürütmek; üçüncüsü, üretim yapmak.

Olgunlaşma enstitüleri, yönetmeliğinde tanımlanan hedefler doğrultusunda bölüm şeflikleri üzerinden sahip olduğu fonksiyonları hayata geçirmektedir. Bu bağlamda, enstitüler; eğitim-öğretim, araştırma, tanıtım ve pazarlama ve tasarım ve üretim olmak üzere dört bölüme sahiptir.

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, Ankara’nın en önemli bulvarlarından birinde konumlanmıştır. Bu bulvar üzerinde, sembolik binalar yer almaktadır. Ankara Olgunlaşma Enstitüsü’nün de bu seçkin yapılar arasında yer edinmiş ve yerini bugüne kadar korumuş olması, onun, cumhuriyet modernleşmesindeki özgün yerine dair önemli ipuçları sunmaktadır.

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, Türkiye’de açılan ikinci enstitü olmasının yanı sıra ‘protokol okulu’ olarak da anılmaktadır. Dolayısıyla, ülkenin başkentinde, Türk milli kültürünün

korunması, aktarılması ve tanıtılmasında merkezi bir konuma sahiptir. Nitekim bu, kurumun amaçlarında da ifade edilmektedir (MEB, 2018):

“Olgunlaşma Enstitüleri, kültürel değerlerimizi özellikle geleneksel sanatlarımızı ve giyim kültürümüzü araştıran, asıllarını koruyarak yeni ürünler hazırlayan, arşivleyen ve gelecek kuşaklara aktaran, bunların ulusal ve uluslararası alanlarda tanıtılmasını sağlayan, teknolojik gelişmelere paralel olarak sektörde yer alacak nitelikli elemanlar yetiştiren, eğitim ve öğretimin yanı sıra araştırma, tasarım, üretim, tanıtım ve pazarlama süreçlerinin tümünü gerçekleştiren doğrudan merkeze bağlı hayat boyu öğrenme kurumlarıdır.”

1958 yılından bu yana eğitim-öğretim hayatına devam eden Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, iki yıl süreli sertifika eğitimi veren bir mesleki ve teknik yetişkin eğitimi kurumudur. 2018 Yönetmeliği’nde yer verilen kurumun amaçları doğrultusunda, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü’nün, bir ARGE merkezi olarak da çalışmalarını yürüttüğü anlaşılmaktadır.

2023 yılına ait Ankara Olgunlaşma Enstitüsü Stratejik Plan’da kurum misyonu, “Türk el sanatlarını araştırıp asıllarına bağlı kalarak evrensel boyutlarda güncelleştirip tanıtımını yaparak gelecek nesillere aktarabilecek girişimci, nitelikli, yenilikçi bireyler yetiştirmektir” şeklinde ifade edilmektedir (Stratejik Plan, 2023). Bu doğrultuda, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, eğitim ve üretim sınıfları ile birçok dalda faaliyet gösteren işletmelerin sektörel ihtiyaçlarına yönelik ara eleman yetiştirmektedir. İki yıllık eğitimi tamamlayanlar kurum ve kuruluşlarda usta veya usta öğretici olarak istihdam edilmektedir. Ayrıca bir hayat boyu öğrenme kurumu olan Ankara Olgunlaşma Enstitüsü’nde, hobi kursları ile modüler eğitim de verilmektedir.

Son yönetmelikle birlikte olgunlaşma enstitüleri, artık sadece birer sertifika sağlayıcı duruma gelmiştir. Enstitüde eğitim ve üretim çalışmaları birlikte sürdürülmekte ve kurs programları ve denklik programlarıyla da öğrencilerin belge almaları sağlanmaktadır. Bu durum, olgunlaşma enstitülerinin örgün eğitime bir alternatif olarak düşünülmesine neden olmaktadır.

Bu bağlamda; bu çalışmada, 1958 yılında kurulan Ankara Olgunlaşma Enstitüsü’nün kurumsal yapı ve işleyişi, öğretmen ve öğrenen özellikleri yetişkin eğitimi perspektifinden ele alınarak mevcut durumu ortaya konacaktır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nün kurumsal yapı ve işleyişinin, yöneticilerinin, öğretmenlerinin ve öğrencilerinin enstitü eğitimi sürecine ilişkin düşünce, davranış ve anlamlandırmalarının kendi anlatıları üzerinden ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, yorumlama esnekliğine ve görüşme katılımcılarının kendi deneyimlerinden yola çıkarak enstitüyü nasıl değerlendirdiğini anlamaya imkân sağladığından nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Nitel araştırma desenlerinden ise durum çalışmasının, bu araştırma için uygun olduğuna karar verilmiştir.

Çalışma Grubu

Olgunlaşma enstitülerinin yapısını ve işleyişini ortaya koymak amacıyla bir enstitü belirlenerek araştırmaya başlanmıştır. Türkiye'nin ikinci kurulan, Ankara'nın tek enstitüsü olması nedeniyle, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, araştırma sahası olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın çalışma grubu, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nün tüm bileşenlerini kapsamaktadır. Eğitimci ve öğrenenlerden oluşan grupta, gönüllü 21 kişi ile görüşülmüştür. Bunların 11'i eğitimci kadrosundan, 10'u ise öğrenenlerden oluşmaktadır.

En yeni öğretmeni 5 yıldır, en deneyimli öğretmeni ise 35 yıldır bu enstitüde görev yapan Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nün çalışma grubunda yer alan eğitimci profili, Tablo 1'de verilmiştir:

Tablo 1

Çalışma Grubu Eğitimci Profili

Özellikler		Sayı
Yaş	18-24	0
	25-34	1
	35-44	0
	45-54	7
	55-65	3
Cinsiyet	Kadın	11
	Erkek	0
Medeni Durum	Bekâr	4
	Evli	5
	Boşanmış	2
Eğitim Düzeyleri	Lisans Mezunu (4 Yıllık)	10

	Yüksek Lisans Mezunu	1
Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'ndeki Görevi	Öğretmen	10
	Usta Öğretici	1
Görevli Olduğu Atölye	Üretim Atölyesi	5
	Ders Atölyesi	5
Görevli Olduğu Birim	Araştırma Bölümü	1
	Giyim Üretim Teknolojileri Alanı	1
	El Sanatları Teknolojisi Alanı	4
	Grafik ve Fotoğraf Alanı	1
	Kuyumculuk Teknolojisi Alanı	1
	Seramik ve Cam Teknolojisi Alanı	2
	Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanı	1
Meslekteki Hizmet Süresi (Yıl)	0-1	0
	1-5	1
	6-10	0
	11-15	0
	16-20	0
	21-25	1
	26-30	4
	31 ve üzeri	5
Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'ndeki Çalışma Süresi (Yıl)	0-1	0
	1-5	1
	6-10	1
	11-15	1
	16-20	3
	21-25	1
	26-30	1
	31 ve üzeri	3

Çalışma grubunda yer alan eğitimcilerin yanında bir de öğrenenlerden oluşan bir grup bulunmaktadır. Olgunlaşma enstitülerinde eğitim faaliyetleri iki farklı program üzerinden yürütülmektedir. Birincisi, iki yıllık olgunlaşma bölümleri; ikincisi ise kurslardır. Dolayısıyla, enstitüde, iki yıllık olgunlaşma bölümlerine ve kurslara devam eden öğrenciler/kursiyerler bulunmaktadır. Kurs programları halk eğitimi merkezlerindeki gibi hizmet vermektedir. Bu nedenle halk eğitimi merkezleri katılımcılarıyla aynı örüntüye sahip olduğu için kursiyerlerle görüşme yapmak tercih edilmemiştir ve iki yıllık enstitü öğrencilerine odaklanılmıştır.

2023 yılı aralık ayı verilerine göre Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'ne 183 olgunlaşma öğrencisi ve 81 kursiyer devam etmektedir. Çalışma grubu belirlenirken, farklı amaçlarla katılım gösteren iki yıllık olgunlaşma öğrencileri tercih edilmiştir. Buna göre; öğrenenlerden oluşan çalışma grubuna ait demografik özellikler, Tablo 2'de verilmiştir:

Tablo 2

Çalışma Grubu Öğrenen Profili

Özellikler		Sayı
Cinsiyet	Kadın	10
	Erkek	0
Yaş	18 yaş altı	1
	18-24	2
	25-34	1
	35-44	1
	45-54	3
	55-65	2
Medeni Durum	Bekâr	5
	Evli	2
	Boşanmış	3
Öğrenen Statüsü	2 Yıllık Olgunlaşma Öğrencisi	10
	Kursiyer	0
Bölümü	Kadın Terziliği	2
	Yeme-İçme	1
	Grafik Tasarımı ve Fotoğrafçılık	2
	Modelistlik	4
	Seramik ve Cam Teknolojileri	1
Eğitim Düzeyi	Ortaokul Mezunu	1
	Lise Mezunu	5
	Ön Lisans Mezunu (2 Yıllık)	1
	Lisans Mezunu (4 Yıllık)	3
	Yüksek Lisans Mezunu	0
	Doktora Mezunu	0

Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak gözlem, yarı yapılandırılmış görüşme formları ve soru kâğıdı kullanılmıştır. Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nün kurumsal yapı ve işleyişi, kurumun tüm bileşenlerinin enstitü eğitimi sürecine ilişkin görüşlerinin, kendi anlatıları üzerinden ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu süreçte durum çalışmasının aşamalarından yararlanılmıştır.

Araştırma soruları çerçevesinde kullanılan yöntem ve teknikler Tablo 3'te verilmiştir:

Tablo 3

Araştırma Soruları ve Kullanılan Yöntemler

Yetişkin Eğitimi Dergisi/Cilt: 6/Sayı: 10/Mayıs 2023/Sayfa: 69-99
Journal of Adult Education/Volume: 6/Issue: 10/May 2023/Pages: 69-99

Araştırma Sorusu	Desen	Yöntem	Çalışma Grubu	Veri Toplama Aracı
Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, nasıl bir kurumsal yapı ve işleyişe sahiptir?	Tarihsel ve Gözlemsel Durum Araştırması	Doküman İncelemesi, Gözlem ve Görüşme	Yazılı kaynaklar, yöneticiler, derse giren öğretmenler, üretime giren öğretmenler ve ücretli usta öğreticiler	Yazılı kaynaklar, yönetmelikler, e-yaygın sistemi, stratejik plan, ders programları, kurumun internet sitesi, bakanlığın ilgili internet sitesi, basında çıkan haberler, resmi yazışmalar, fotoğraflar, gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşme formları
Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nün yönetici, öğretmen ve personelin sosyo-demografik özellikleri nelerdir?	Gözlemsel Durum Araştırması	Gözlem ve Görüşme	Yöneticiler, derse giren öğretmenler, üretime giren öğretmenler ve ücretli usta öğreticiler	Gözlem, yarı yapılandırılmış görüşme formları ve soru kâğıdı
Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nün öğrencileri ve öğrencilerin katılım süreçlerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri nasıldır?	Gözlemsel Durum Araştırması	Gözlem ve Görüşme	Derse giren öğretmenler ve iki yıllık olgunlaşma bölümü öğrencileri	Gözlem, yarı yapılandırılmış görüşme formları ve soru kâğıdı

Verilerin Çözümlemesi

Ses kayıt cihazı ile kaydedilen görüşmeler, araştırmacı tarafından deşifre edilerek yazılı metin haline getirilmiştir. Görüşmede kullanılan sorular, araştırmanın amaçları doğrultusunda uygun başlıklara dönüştürülmüştür. Bu süreçte, betimsel analiz yönteminden yararlanılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nün Kurumsal Yapı ve İşleyişi

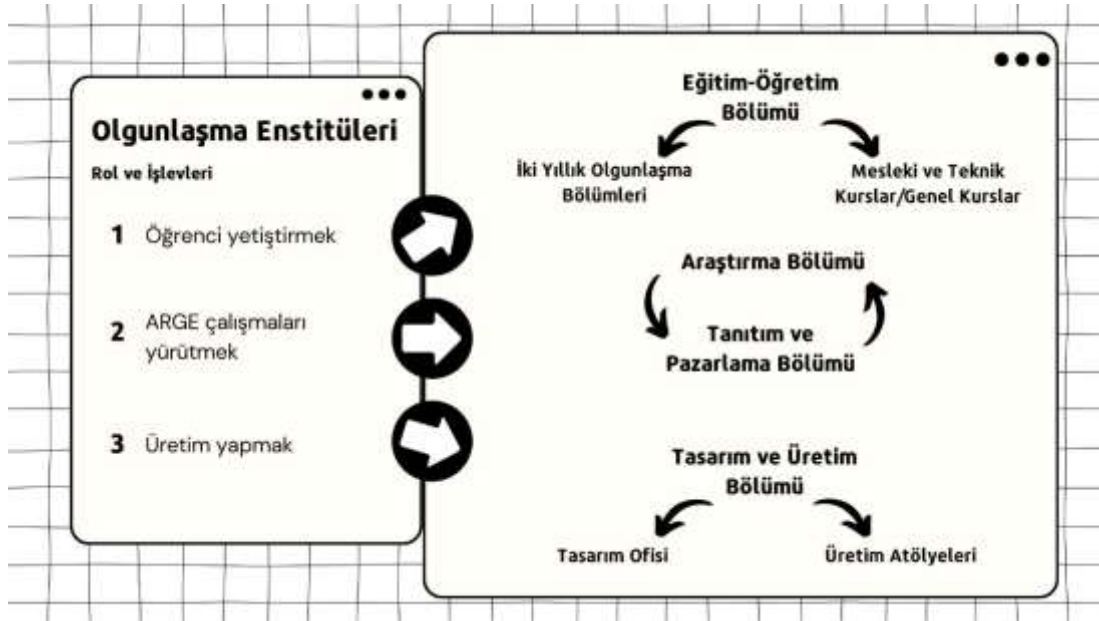
Bu başlık altında, 1958'den bu yana hizmet veren Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nün kurumsal yapı ve işleyişi bütünsel bir şekilde sunulmaktadır. Kurumsal yapı ve işleyişi anlaşılır bir şekilde sunabilmek için bu bölüm alt amaçlar doğrultusunda başlıklara

ayrılmıştır. Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nün program ve içerikleri, devam-devamsızlık, öğrenci sayıları ve mezun durumları, Enstitü'deki eğitim süreci ve öğretmenlerin yetişkin eğitimi konusundaki farkındalık düzeyleri, finansal ve donanımsal yapı analiz edilmektedir. İki yıllık bölümler dışında sunulan kurs programları halk eğitim merkezleri ile aynı içeriğe ve işleyişe sahip olduğundan yalnızca iki yıllık olgunlaşma bölümlerine odaklanılmıştır.

İ) Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nün Program ve İçerikleri

Olgunlaşma enstitüleri, üç temel fonksiyona sahiptir. Birincisi, öğrenci yetiştirmek; ikincisi, ARGE çalışmaları yürütmek; üçüncüsü, üretim yapmak. Şekil 1, enstitülerin işleyişi ile ilgili bir özet sunmaktadır:

Şekil 1. Olgunlaşma Enstitülerinin Rol ve İşlevleri

Şekil 1'de de görüldüğü üzere, olgunlaşma enstitülerinde öğrenci yetiştirme faaliyetleri de ikiye ayrılmaktadır. Eğitim-Öğretim Bölümü üzerinden yürütülen bu faaliyetlerde; öğrenciler, (1) iki yıl süreyle tam zamanlı örgün yetişkin eğitimine alınmakta ya da (2) kursiyer olarak halk eğitimi merkezlerindeki gibi kurslara katılmaktadır. Dolayısıyla, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'ne gelen öğrenciler ya iki yıllık olgunlaşma öğrencisi olmakta ya da hafta içi ya da hafta sonu olmak üzere haftanın bir günü kurumda sunulan çeşitli kurslara katılarak kursiyer olarak eğitim sürecine dahil olmaktadır. Kurslar halk eğitimi merkezlerindeki gibi işlemektedir. Dolayısıyla, işleyiş farklılaşmadığından bu çalışmada olgunlaşma

enstitülerinin yaygın eğitim boyutuyla ilgili detaylara yer verilmeyecektir.

İki yıllık bölümlerde, meslek liseleri ile aynı müfredat doğrultusunda, hızlandırılmış bir eğitimle öğrenciye mesleki eğitim verilmektedir. İki yıllık bir bölümden mezun olan öğrenci, Olgunlaşma Enstitüsü Bitirme Belgesi sahibi olmaktadır (MEB, 2018).

Öğrenci yetiştirme faaliyetlerinin yanı sıra Enstitü’de ARGE çalışmaları da yürütülmektedir. ARGE çalışmalarından, araştırma ve tanıtım-pazarlama bölümleri sorumludur. Türk kültürünün araştırılması, ilgili proje çalışmalarının planlanması, yürütülmesi ve takibi araştırma; tanıtılması ise tanıtım ve pazarlama bölümünün görev alanına girmektedir.

Enstitü’de, bir de üretim atölyeleri bulunmaktadır. Yeterince öğrencisi olmayan iki yıllık bölümler, tasarım ve üretim bölümüne bağlı olarak, öğretmen ve usta öğreticilerle üretime devam etmektedir. Bazı bölümlerin ise hem ders hem de üretim atölyesi bulunmaktadır. Tasarım ve üretim bölümünün altında yer alan üretim atölyeleri ve tasarım ofisi, araştırma ve tanıtım-pazarlama bölümleri ile koordineli olarak çalışmalarını yürütmektedir.

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, bünyesinde; üç bölüm, dokuz alan ve otuz dört dal barındırmaktadır. Enstitü’de; Araştırma Bölümü ve Tanıtım-Pazarlama Bölümünün yanı sıra bir de Tasarım ve Üretim Bölümüne bağlı tasarım ofisi bulunmaktadır. 2023 yılı kasım ayında elde edilen verilere göre; Ankara Olgunlaşma Enstitüsü’nün alanları, dalları ve atölyeleri Tablo 4’te verilmiştir:

Tablo 4

Ankara Olgunlaşma Enstitüsünün Alanları, Dalları ve Atölyeleri (2023-2024)

Alan	Dal	Atölye	Tür
El Sanatları Teknolojisi Alanı	Dekoratif Ev Tekstili	Dekoratif Ev Tekstili Atölyesi	Üretim
	Moda Çiçek	Moda Çiçek Atölyesi	
	Dokuma	Dokuma Atölyesi	
	Çarpana Dokuma	Çarpana Dokuma Atölyesi	
	Sof	Sof Atölyesi	
	Türk İşi	Türk İşi Atölyesi	
	Sırma Atölyesi	Sırma-Maraş İşi-Puside Atölyesi	
	Renkli Nakış	Renkli Nakış Atölyesi	
	Makine Nakışı	Makine Nakışı Atölyesi	
	Sanayi Nakışı	Sanayi Nakışı Atölyesi	
	Suzeni Makine Nakışı	Suzeni Makine Nakışı Atölyesi	
	Bayrak	Bayrak Atölyesi	
	İğne Oyası	İğne Oyası Atölyesi	

	Desen	Desen Atölyesi	
Giyim Üretim Teknolojileri Alanı	Terzilik Dalı	Terzilik Atölyesi	Ders
	Giysi Kalıp Üretimi Dalı	Giysi Kalıp Üretimi Atölyesi	
	Giyim Üretim Teknolojisi Dalı	Giyim Üretim Teknolojisi Atölyesi	Üretim
	Giysi Tasarım Dalı	Giysi Tasarım Atölyesi	
Grafik ve Fotoğraf Alanı	Baskı Dalı	Baskı Atölyesi	Üretim
	Grafik Dalı	Grafik Atölyesi	
	Fotoğraf Dalı	Fotoğraf Atölyesi	
Kuyumculuk Teknolojisi Alanı		Kuyumculuk Atölyesi	Ders
	Takı İmalatı Dalı	Kuyumculuk Atölyesi	
		Kuyumculuk ve Mine Atölyesi	Üretim
		Takı Atölyesi	
Seramik ve Cam Teknolojisi Alanı	Çinicilik Dalı	Çinicilik Atölyesi	Üretim
	Serbest Seramik Şekillendirme Dalı	Serbest Seramik Şekillendirme Atölyesi	Ders
	Cam Dalı	Cam Atölyesi	Üretim
Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanı		Mutfak Atölyesi	Ders
	Mutfak Dalı	Mutfak Atölyesi	Üretim
		Aşçılık Atölyesi	Üretim
		Pastacılık Atölyesi	
Güzellik ve Saç Bakımı Hizmetleri	Cilt Bakımı Dalı	Cilt Bakımı Atölyesi	Üretim
	Saç Bakımı Dalı	Saç Bakımı Atölyesi	
Sanat Tasarım Alanı	Dekoratif Sanatlar Dalı	Sanat Tasarım Üretim Atölyesi	
	İç Mekân Dekorasyon Dalı	Sanat Tasarım Üretim Atölyesi	
	Ebru Dalı	Ebru Atölyesi	Üretim
	Minyatür Dalı	Minyatür Atölyesi	
	Tezhip Dalı	Tezhip Atölyesi	
Dekoratif El Sanatları	Çiçek Yapımı Dalı	Çiçek Yapımı Atölyesi	Üretim

Tablo 4'te de görüldüğü gibi bölümler ya ders ya üretim atölyesine sahiptir. Bazı bölümlerin ise hem ders hem üretim atölyesi bulunmaktadır.

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nde, meslek lisesini bitiren, alan değişikliği yapmak isteyen ve meslek edinmek isteyen bireylere meslek lisesi denklik programı da verilmektedir. İki yıllık eğitim süresini başarıyla tamamlayanlar, mesleki açık öğretim lisesinden fark derslerini vererek ya da muaf kılınarak istediği alanın diplomasına sahip olabilmektedir. Böylelikle, öğrenciler, meslek yüksekokullarına doğrudan geçiş hakkı elde etmektedir. Denklik programını tamamlayarak meslek lisesi diploması almaya hak kazananlar, işyeri açma belgesine sahip olmaktadır. Öğrenciler, isterlerse dört yıllık lisans programını da kazanarak alanında akademik eğitimi tamamlayabilmektedir. Dolayısıyla, lise mezunu olmayan öğrencilerin, lise diplomasına sahip olmak için olgunlaşma enstitülerine kaydını

yaptırırken mesleki açık öğretim liselerine de kayıt yaptırmaları gerekmektedir. Aksi halde, iki yıllık olgunlaşma bölümünü tamamlayanlar yalnızca olgunlaşma enstitüsü bitirme belgesi sahibi olmaktadır.

Özetle; olgunlaşma enstitüleri, mesleki açık öğretim lisesi programları üzerinden lise diploması edinmek isteyenlere, yüz yüze iki yıl mesleki eğitim vererek onları meslek lisesi diploması sahibi yapmaktadır.

Bu denklik programı, kurumun liseye bir alternatif olarak düşünülmesine yol açmaktadır. Müfredattan program içeriklerine, öğretim stratejilerinden sınıf yönetimine, iletişimden ders dışı öğretim ritüellerine kadar tüm bileşenlerin örgün eğitimdeki gibi işlediği görülmektedir.

- Müfredat

Vella (2002), örgün eğitimde olduğu gibi yetişkin eğitiminde de ardışıklık ve pekiştirme ilkesinin önemini vurgular. Ancak, iki yıllık olgunlaşma bölümlerinde kullanılan müfredat, zaman zaman bu ilkelere uymamaktadır. Meslek liselerindeki müfredatın aynısının kullanılması, dört yıllık bir programın iki yıla sıkıştırılmasına neden olmaktadır. Bu durum, öğrencilerin basitten karmaşığa ilerlemesini engellemektedir. Bazı öğrenciler, eş zamanlı olarak öğrenilmesi gereken konuların sorun oluşturduğunu belirtmektedir ve öğretmenler özel bir müfredatın oluşturulması gerektiğini savunmaktadır.

ii) Devam-Devamsızlık ve Öğrenci Sayıları

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, yaygın ve örgün olmak üzere iki alanda eğitim vermesine rağmen öğrenci sayısı sınırlıdır. Görüşme verilerine göre, yetişkin olmanın getirdiği sorumluluklar ve yetişkin olarak kabul edilmeme duygusu, öğrencilerin devam durumunu olumsuz etkilemektedir.

Yetişkin eğitimi sürecinde, iletişimin, yetişkinden yetişkine olması çok önemlidir. Yetişkin, kendi kararlarını veren ve sonuçlarını üstlenebilen, kendi hayatının sorumluluğunu almış kişidir. Bu doğrultuda, yetişkinlerin benlik algısına uygun davranılması önemlidir. Aksi takdirde, bu anlatıda da görüldüğü gibi, yetişkinin, mümkün olan ilk anda öğrenme sürecini sonlandırmasıyla sonuçlanacaktır.

- İki Yıllık Olgunlaşma Bölümlerine Devam Durumu

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nde iki yıllık tam zamanlı eğitim programları yürütülmektedir. Bu programlarda, ortaöğretim kurallarıyla benzer devam-devamsızlık kuralları uygulanmaktadır. Öğrenciler, lisedeki gibi geç kaldıklarında veya devamsızlık yaptıklarında belirli prosedürlere tabi tutulmakta ve devam etmekte zorlanan yetişkinler gözlemlenmektedir.

Öğretmenler, yetişkin öğrenenlerin devam sorunlarına yardımcı olduklarını belirtmektedir:

Ö10- Yeterlilik ve yetenek konusunda kalmaya ben şahit olmadım ama devamsızlıkta oluyor. Onda da olabildiği kadar tolere edilmeye çalışılıyor. Sonuçta yetişkin. Normal öğrenciye göre mazeretleri ve yaşam şartları farklı olduğu için o kadar tolerans gösteriliyor. Ama buna rağmen belli bir limiti aştıysa devamsızlıktan kalınıyor ve sertifika alamıyorlar.

Ö7- Pek çok zaman göz yumuyoruz. Normalde 15 dakikanın üzerinde geç kaldığı zaman öğrenci yok yazılır. İdare etmek durumunda kalıyoruz. Yoksa sürekli geç yazılır.

İdare ve öğretmenler, yetişkin olmanın getirdiği sorumluluklarından dolayı yetişkinler için eğitimin ikinci plana düşebileceğinin farkındadır. Aksi takdirde, yetişkinleri öğrenme sürecinde tutmak mümkün olmayabilir. Bu nedenle, yetişkin eğitimcilerin iyi yetişmiş olması son derece önemlidir.

Öğrencilerle yapılan görüşmelerde, öğrenme motivasyonlarının yüksek olduğu ve içsel motivasyonun devamsızlık yapmayı engellediği gözlemlenmiştir. Bu, yetişkin eğitimi alanında önemli bir etken olup andragojik ilkelerle uyumludur.

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nde, 2024 yılı ocak ayı verilerine göre, 138 öğrenci bulunmaktadır. Ders açılan bölümlerden Giyim Üretim Teknolojileri Alanı, en çok öğrenciye sahip olan alandır. On dört dalı bulunan El Sanatları Teknolojisi Alanında, yalnızca Dekoratif Ev Tekstili Dalı'nın ders atölyesi mevcuttur ve enstitüdeki en az öğrencisi olan atölyedir. Diğer dalları öğrenci eksikliğinden dolayı hiç ders açamamış, ders açılan atölye ise öğrenciler tarafından en az tercih edilen atölye olmuştur. Bölümlere göre öğretmen, usta öğretici ve öğrenci dağılımları Tablo 5'te verilmiştir:

Tablo 5

Bölmelere Göre Öğrenci Dağılımları (2023-2024)

Alan	Dal	Atölye	Tür	Öğretmen Sayısı	Usta Öğretici Sayısı	Kayıtlı Öğrenci Sayısı
El Sanatları Teknolojisi Alanı	Dekoratif Ev Tekstili	Dekoratif Ev Tekstili	Ders	1	0	19
	Moda Çiçek	Moda Çiçek Atölyesi	Üretim	3	1	0
	Dokuma	Dokuma Atölyesi		0	4	
	Çarpana Dokuma	Çarpana Dokuma Atölyesi		0	1	
	Sof	Sof Atölyesi		0	4	
	Türk İşi	Türk İşi Atölyesi		0	5	
	Sırma	Sırma-Maraş İşi-Puside Atölyesi		3	13	
	Renkli Nakış	Renkli Nakış Atölyesi		2	5	
	Makine Nakış	Makine Nakış Atölyesi		1	3	
	Sanayi Nakış	Sanayi Nakış Atölyesi		0	3	
	Suzeni Makine Nakış	Suzeni Makine Nakış Atölyesi		0	2	
	Bayrak	Bayrak Atölyesi		0	6	
	İğne Oyası	İğne Oyası Atölyesi		0	4	
Desen	Desen Atölyesi	3		0		
Giyim Üretim Teknolojileri Alanı	Terzilik	Terzilik Atölyesi	Ders	5	0	87
	Terzilik	Terzilik Atölyesi				
	Giyisi Kalıp Üretimi	Giyim Kalıp Atölyesi	Üretim	2	9	0
	Giyim Üretim Teknolojisi Dalı	Giyim Üretim Teknolojisi				
Grafik ve Fotoğraf Alanı	Giyisi Tasarım Dalı	Giyisi Tasarım Atölyesi	Üretim	8	0	0
	Baskı Dalı	Baskı Atölyesi				
	Grafik Dalı	Grafik Atölyesi				
Kuyumculuk Teknolojisi	Fotoğraf Dalı	Fotoğraf Atölyesi	Ders	1	0	20
	Takı İmalatı Dalı	Kuyumculuk Atölyesi				
		Kuyumculuk Atölyesi				

18

Alanı		Kuyumculuk ve Mine Atölyesi	Üretim	2	0	0
		Takı Atölyesi			4	0
Seramik ve Cam Teknolojisi Alanı	Çinicilik Dalı	Çinicilik Atölyesi	Üretim	0	2	0
	Serbest Seramik Şekillendirme Dalı	Serbest Seramik Şekillendirme Atölyesi	Ders	2	0	28
	Cam Dalı	Cam Atölyesi	Üretim	2	2	0
Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanı	Mutfak Dalı	Mutfak Atölyesi	Ders	1	0	29
		Aşçılık	Üretim	1	0	0
		Pastacılık	Üretim	1	4	0
Güzellik ve Saç Bakımı Hizmetleri	Cilt Bakımı	Cilt Bakımı	Üretim	1	1	0
	Saç Bakımı	Saç Bakımı			1	0
Sanat Tasarım Alanı	Dekoratif Sanatlar Dalı	Sanat Tasarım Üretim Atölyesi	Üretim	14	0	0
	İç Mekan Dekorasyon Dalı	Ebru			0	0
	Ebru	Ebru			1	0
	Minyatür	Minyatür			1	0
	Tezhip	Tezhip			1	0

Enstitü idaresi ile yapılan görüşmelerde, öğrenci sayıları ile ilgili yapılan değerlendirmede, önceki yıllarda da öğrenci sayılarının bölümlere dağılımlarının, Tablo 5 ile benzerlik gösterdiği vurgulanmıştır.

iii) Eğitim Süreci

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, iki yıllık olgunlaşma bölümlerinde, eğitim öğretim bölümleri üzerinden, geleneksel Türk giyim ve diğer sanatları gelecek kuşaklara aktarmayı amaçlayan mesleki ve teknik ortaöğretim denklik programı, beceri kursları ve iş birliği kapsamında yapılan kurslarla kursiyerlere eğitim vermeyi amaçlamaktadır (MEB, 2018). Enstitü, teorik ve pratik eğitimleri birbirini tamamlayacak şekilde planlamakta ve uygulamaktadır.

- İki Yıllık Olgunlaşma Bölümlerinde Eğitim Süreci

Olgunlaşma enstitülerinin iki yıllık bölümleri, bireylerin değişen ihtiyaçlarına cevap verecek programlar içermektedir. Bu programlar, uzaktan açık öğretim lise programları ile örgün yetişkin eğitimi bağlamında (Miser, 2020); yüz yüze mesleki eğitim programları ile mesleki ve teknik yetişkin eğitimi bağlamında gerçekleştirilmektedir (Ünlühisarcıklı, 2020). Bu sayede öğrenciler, Olgunlaşma Enstitüsü Bitirme Belgesi'nin yanı sıra meslek lisesi diploması ve iş yeri açma belgesi de elde edebilmektedir. 2022-2023 eğitim-öğretim yılında, mezun olarak söz konusu belgeleri almaya hak kazanan öğrenci sayıları Tablo 6'da sunulmuştur:

Tablo 6

Belge Alan Öğrenci Sayıları

Yıl	Olgunlaşma Bitirme Belgesi	Açık Lise Diploması	İş Yeri Açma Belgesi
2022-2023 Eğitim-Öğretim Yılı	52	42	42

Tablo 6'dan da anlaşıldığı gibi, olgunlaşma enstitüleri liseye bir alternatif olarak da tercih edilmekte ve açık lise programları üzerinden meslek lisesi diploması sağlamaktadır. Ancak, öğretmenlerin ifadelerine göre, enstitünün deneyimli eğitmen kadrosu ve köklü geçmişi sayesinde Enstitü'de üniversite düzeyinde bir eğitim sunulmaktadır. 6 yıldır Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nde çalışmakta olan Ö7, Enstitü'deki eğitimin niteliğini şu sözlerle dile getirmektedir:

Ö7- Yoğunlaştırılmış bir üniversite gibi burası.

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nün şu an sahip olduğu kültür, eski olgunlaşma şeflerinin kurduğu düzenin devamıdır. Bu şeflerden, iş başı eğitimle işi öğrenen ve üniversite eğitiminin üzerine koyan öğretmenler, sahip oldukları nitelikleri de öğrencilere aktarmakta ve kendi tabirleriyle, üniversite seviyesinde hatta belki daha da üstünde eğitim sunmaktadır. Bu kültür, eğitim sürecinin her aşamasına sirayet etmiş görünmektedir. Bir yetişkin eğitimi kurumu öğretmeni olarak yetişkin eğitimine dair hiçbir eğitim almamış öğretmenlerin bu kültürde yetişmeleri, onların iyi birer eğitimci olmalarına katkıda bulunmuş görünmektedir.

Bu kurumda görev yapan öğretmenlerin, sargın öğrenme yoluyla birer yetişkin eğitimci olmayı öğrendiği anlaşılmaktadır.

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nde gözlemlenen sınıf yönetiminden iletişime, öğretim tekniklerinden ölçme değerlendirme usullerine kadar eğitim sürecinin her bir parçası, bir olgunlaşma kültürü ürünü olarak değerlendirilebilir. Bu kültürün, kuruma yeni başlayan ve atölyede tek öğretmen olarak birkaç yıldır çalışan öğretmenlerde görülmediği gözlemlenmiştir.

- Öğretim Stratejileri, Yöntem ve Teknikleri

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nde, öğretim stratejileri ve yöntemleri, yetişkin öğrenme prensiplerine uygun olarak belirlenmektedir. Yetişkin öğrenmesi, sorun merkezlidir. Dolayısıyla, öğretim stratejileri, yetişkin eğitiminde daha çok uygulamaya yöneliktir. Yetişkinler, sorunlarını çözmek için bilgiye ihtiyaç duyar. Bu nedenle, sorunlarını çözmek için kuramsal bilgi yerine sorunu çözmeye yönelik pratik bilgi sunulmalıdır.

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'ndeki öğretmenlerin, derslerde uygulamaya yönelik etkinliklere daha fazla ağırlık vererek öğrencilerin motivasyonunu artırmayı hedefledikleri gözlemlenmiştir. Özellikle, yaşları büyük olan öğrencilerin sıkılma riskine karşı, teorik derslerin daha az tercih edildiği görülmektedir. Ayrıca, öğrencilerin işletmelerde staj yaparak pratik deneyim kazanmaları da sağlanmaktadır.

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nde yapılan gözlem ve görüşmelerde, öğretmenlerin bu konuda bilgili olmadıkları ancak sağduyu ile süreci yürütmeyi öğrendikleri gözlemlenmiştir.

Knowles, yetişkin eğitiminin bugün hâlâ gelmesi gereken yere ulaşamamış olmasını, yetişkin eğitimcilerin birçoğunun, yetişkinlere sadece çocukmuş gibi davranarak öğretim yapılacağını bilmesi olduğunu vurgulamaktadır (Knowles, 2013). Ö1'in anlatılarında da "tahtada ben anlatıyorum onlar bakıyor" ifadesi, Knowles'ı haklı çıkarmaktadır.

- Sınıf Yönetimi

İnsanlar, genel olarak, kabul görecekları şekilde kendilerini sunma eğilimindedir. Yetişkin de güven duyduğu, kendini iyi hissettiği ve yargılanma endişesi duymadığı bir ortama ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle, yetişkin öğrenme sürecinin sağlıklı yürütülmesinde, güven ortamının oluşturulması çok önemlidir.

Sınıf içinde etkili bir öğrenme ortamı oluşturma, disiplini sağlama, öğrencileri öğrenmeye güdüleme, öğrenciler arasında işbirliği ve etkileşimi teşvik etme gibi hedefleri gerçekleştirmek amacıyla kullanılan ve çeşitli stratejileri içeren sınıf yönetimi, yetişkin eğitiminin en temel unsurlarından biridir. Öğrenme için uygun bir sınıf ortamının sağlanamaması, yetişkini süreçten koparacaktır. Bu noktadan hareketle, yetişkinlerin birbirleriyle daha fazla etkileşime gireceği ve deneyim paylaşımında bulunacakları sargın öğrenme alanları yaratılmalıdır. Uzun molalar, takım çalışmaları, deneyim paylaşımı yaparak aktif katılım sağlayacakları diğer etkinlikler, olumlu bir iklim oluşturulmasını destekleyecektir.

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü öğretmenleri, sınıf yönetimi konusunda yaşadıkları deneyimlerinden yola çıkarak yetişkin öğrencilerle iletişimde dikkatli olmanın önemini vurgulamaktadır. Ö10, yaşına uygun bir şekilde uyarıda bulunmaya çalıştığını ancak bazen zorlandığını ifade etmektedir. Yetişkin öğrencilerine göre yaşı küçük olan Ö1 ise başlangıçta öğrencilerin kendisine küçümseyici yaklaştığını düşünmüş ancak zamanla iletişim becerilerini geliştirerek bu sorunu çözmüştür. Genç öğretmenlerin yaş aldıkça iletişimde daha rahat ettikleri ve öğrencilerle daha iyi anlaştıkları gözlemlenmektedir.

- İletişim

Yetişkin eğitiminde iletişim, örgün eğitimden farklı olarak yetişkinden yetişkine kurulmaktadır. Çoğu zaman sessiz bir anlaşma var gibi ilerleyen iletişim süreci, zaman zaman kuralların netleştirilmesini gerektirmektedir. Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nde yapılan gözlem ve görüşmelerde, karşılıklı saygı korunduğu sürece iletişim problemlerinin yaşanmadığı gözlemlenmiştir.

İletişim, yalnızca sözlü olarak kurulan etkileşimden fazlasıdır. Vella'nın diyaloga dayalı dinlemeyi öğrenme kuramındaki "diyalog" kavramı, sadece sözlü iletişimi değil, aynı zamanda iletişimin daha geniş bir yelpazesini ifade etmektedir. Yetişkin eğitimi sürecinde yaptıklarımız ve seçtiklerimizle yetişkinlere bir mesaj veririz. Onları yetişkin olarak görüp görmediğimiz bu mesajlarla iletilir. Diyalogcu yetişkin eğitimi savunan Vella'nın dinlemeyi öğrenme kuramında da Lindeman ve Knowles'ın görüşlerinin altını çizdiği görülmektedir. Vella (2002), yetişkinlerin bilme gereksinimlerinin karşılanması, öğrenme motivasyonları,

öğrenme ortamının olumlu/olumsuz iklimi ve bunların yanı sıra yetişkinden yetişkine gerçekleşen sağlıklı ilişkiler kurulmasının, yetişkinlerin öğrenmeleri üzerindeki olumlu etkisine vurgu yapmaktadır.

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nde görev yapan deneyimli öğretmenler, yetişkin öğrenenlerle iletişim kurmada sorun yaşamazken öğrenenlere göre daha genç yaşta olan öğretmenlerin sorun yaşama ihtimalinin yüksek olduğu görülmektedir. Öğretmenlik mesleğinin ilk yıllarında olan Ö1, yaşadığı iletişim sorunlarını şu şekilde dile getirmektedir:

Ö1- Başlarda bana hocam, öğretmenim derken çok zorlandılar. İsmimle hitap etmek istediler. Ben bu seviyeyi korumak istedim. Yani bunlarla yani düzgünce konuştum. Aslında bunları açıkladım. Sonra onlar da farkına vardılar, düzelttik ama yani yeni öğrenci gelse yine o da bana ismimle hitap eder. Ben hanım, bey diyorum.

Yaşının sebep olduğu dezavantajı aşmaya çalıştığını ifade eden Ö1, her yeni öğrenciyle başlangıçta aynı döngüye gireceğinin de farkındadır. Öğrencilere karşı belirlediği hitap şekli ile doğru sınırı koymaya çalıştığı görülmektedir.

Öğretmen anlatılarından, yetişkin eğitimi konusunda eğitim almamış ancak yetişkinlerle çalışan öğretmenlerin, yaşları ilerledikçe iletişim konusundaki sorunları çözdükleri anlaşılmaktadır. Yetişkinden yetişkine iletişim, iki taraf da iki tarafın yetişkin olduğunu anladığında başlamaktadır.

- Ders Dışı Öğretim Ritüelleri Açısından Ankara Olgunlaşma Enstitüsü

Yetişkin, genç ya da çocuk fark etmeksizin okul denince akıllara, yalnızca, geleneksel örgün eğitim kurumları gelmektedir. Bu nedenle, bir yetişkin eğitimi kurumunda görülmemesi gereken birçok uygulamayı kimse tuhaf karşılamamaktadır. Tüm örgün eğitim kurumlarında olduğu gibi Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nde de derse geç kalan öğrenci geç kâğıdı almakta, derse giriş çıkışlarda zil çalmakta; pazartesi günleri sabah girişte ve cuma günleri akşam çıkışta yetişkinler sıraya girmekte ve İstiklal Marşı okumaktadır.

Ayrıca, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nün iki yıllık olgunlaşma bölümü öğrencileri, her dönem sonunda karne almaktadır. Örgün eğitim kurumlarında verilen karneyle aynı karnenin kullanıldığı görülmüştür. Enstitü'de, belirli gün ve haftalar için program yapılmakta ve milli bayramlarda tören düzenlenmektedir. 18 Mayıs 2023 tarihinde enstitüye yapılan ziyarette, 19 Mayıs kutlamaları için kurumun balonlarla süslendiği görülmüştür.

"Okul" kavramı, genellikle temel eğitim ortamını çağrıştırmaktadır. Bu nedenle bir yetişkin eğitimi kurumu bile olsa, "okul" dendiğinde akla gelen birçok uygulama ve düzenleme genellikle çocuklara yönelik olanlarla benzerlik göstermektedir. Bu algıdan dolayı, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'ndeki uygulamaların bir okulda olması gereken uygulamalar olduğu konusunda herkesin kendini ikna etmiş olduğu görülmektedir. Bu nedenle de kurumun örgün eğitimin bir uzantısı gibi işlediği tespit edilmiştir.

Ancak öğrencilerin çoğunluğunun bu uygulamalardan memnun olduğu gözlemlenmiştir.

K1- Bana güzel bir heyecan veriyor. Yani şey geliyor. Çünkü bunların taze kalması da gerekli bir yerlerden sonra. Yani bir okulda olduğumu hissettiriyor. (...) 35 yıl sonra ben karne aldım mesela hani çok o güzeldi yani.

K3- O kadar güzel ki... insan böyle içine farklı bir enerji doğuyor. Yani çocukluğuna dönüyorsun, yeniden hayata yeniden başlama yeniden tutunmak gibi düşünün... biraz gençlik aşısı gibi düşünün. Yeniden okul sıralarındasın, yeniden zil çalıyor. Teneffüs... yemekhaneye koşuyorsun, teneffüs yapıyorsun falan. Bildiğin sana gençlik aşısı, yani geriye dönük çok büyük bir faydası var.

Özellikle, örgün eğitimini yarıda bırakan yetişkinler, kurumda kendilerine lise öğrencisi gibi davranılmasından oldukça memnun görünmektedir. 47 yaşında olan K3, bu uygulamaları "gençlik aşısı" olarak değerlendirmektedir. Bu uygulamalardan memnun olanların yanı sıra başta garipseyenler de olmaktadır. Yine de yetişkinlerin, bu uygulamalara kısa sürede uyum sağladıkları gözlemlenmiştir. Bunun, yetişkin eğitiminin nasıl olması gerektiği konusunda bilgi sahibi olmamaları ile ilgili olduğu değerlendirilirken diğer yandan da psikolojik olarak kabullenmenin sürece devam etmeyi sağladığını da düşündürmektedir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, Ö5, Enstitü'yü, şu şekilde özetlemiştir:

Ö5- Burası yetişkin eğitimi görünümü lise.

Dolayısıyla, yönetmeliği dışında, buranın bir yetişkin eğitimi kurumu olduğunu uygulamalara bakarak söylemek oldukça güçtür. Kendisi de daha önce meslek lisesinde görev yapmış olan Ö5, buradaki uygulamalarla ilgili şunları eklemiştir:

Ö5- Alıştığımız için çok da sorgulamıyoruz... Öyle bir alışmışız ki, işin içinde yoğrulup gitmeye. Hiç sorgulamadım çünkü öyle bir alıştım ki en başından beri. Bize çok normal geliyor.

Öğrenciler gibi öğretmenlerin de bu uygulamaları sorgulamadıkları görülmektedir. Bunun bir savunma mekanizması olduğunu söylemek gerekir. Birçok yetişkin öğrenci, bu örnekler

önüne sunulduğunda normal karşıladığını dile getirmiş, bazısı farkında olmadan kabullendiğini ifade etmiştir. K1, bu konudaki görüşünü, “Kabulleniyorsunuz ya da uyum sağlayamıyorsunuz.” diyerek kurumda geliştirilen savunma mekanizmasına vurgu yapmaktadır.

İV) Finansal Yapı

MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet gösteren olgunlaşma enstitüleri, iki yıl süreli döner sermaye ile işletilen kurumlardır. 2018 Yönetmeliği'nin on beşinci bölümünde yer alan döner sermaye başlığı altında şu ifadelere yer verilmiştir (MEB, 2018):

“MADDE 86 – (1) Genel Müdürlüğe bağlı kurumlarda öğrenim gören öğrenci ve kursiyerler, bünyesinde döner sermaye bulunan kurumlarda döner sermaye faaliyetleri çerçevesinde alınan siparişler ve yapılan işler üzerinde fiilen çalışarak; kursiyerlerin mesleklerini daha iyi öğrenmeleri ve öğrendiklerini pekiştirmeleri, girişimcilik bilincini kazanmaları, kurumdaki mevcut nitelikli insan gücü, makine potansiyeli ile atölye kapasitesinin ekonomiye kazandırılmasına katkı vermeleri sağlanır.”

Bu doğrultuda, öğrenci ve kursiyerlerin üretim atölyelerinde fiilen çalışarak tecrübe kazanmalarının sağlanmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır. Ancak, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nde yapılan gözlem ve görüşmelerde, üretim atölyelerinde öğrenci çalıştırılmadığı saptanmıştır.

Enstitü'de bir de satış odası bulunmaktadır. Üretim atölyelerinde, öğretmenler ve usta öğreticiler tarafından yapılan ürünlerin halka satışı buradan gerçekleştirilmektedir. Ankara Olgunlaşma Enstitüsü mezunu olan ve kurumun tek kadrolu usta öğreticisi, satış odasını kurum adına işletmektedir. Burada satılan ürünler için fatura kesilmekte ve gelir, döner sermayeye aktarılmaktadır. Ayrıca, PTT AVM ile online satış da yapılmaktadır. Satılan ürünlerin tamamı, usta öğretici ve öğretmenler tarafından üretilmektedir. Öğrenci ürünleri, yalnızca, yıl sonunda sergilenmekte ve satış odasında hiçbir öğrenci ürününün satışı yapılmamaktadır.

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nün 2023 yılı mart ayı brifing dosyasındaki verilerine göre, tasarım ve üretim atölyelerinde alınan siparişlerin ve hazıra çalışılan ürünlerin son üç yıla ait gelir gider tablosu, Tablo 7'de verilmiştir:

Tablo 7

Yıllara Göre Gelir-Gider Tablosu

Özellikler	2020	2021	2022
Brüt Satışlar	549.655,28	1.084.578,92	1.518.904,00
Satışların Maliyeti	319.535,07	526.215,60	607.783,60
Faaliyet Giderleri	89.350,89	90.388,10	85.560,18
Faiz Gelirleri	16.903,57	32.649,66	28.212,66
Dönem Net Karı	157.615,69	500.601,44	853.678,11

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, enstitünün döner sermaye ile işletildiği ve üretim atölyelerinin eğitimin önüne geçtiği vurgulanmaktadır. Ö3 de bu durumu şu sözlerle vurgulamaktadır:

Ö3- Döner sermayeli ticarethane burası. ... Eğitim odaklı değiliz açıkçası, söyleyeyim.

Kurumun eğitimden çok üretime odaklandığı ve eğitimhane gibi yönetilmediği diğer öğretmenler tarafından da dile getirilmiştir.

V) Donanımsal Yapı

Bir yetişkin eğitimi kurumunun öğrenme sürecinin verimliliği, yetişkinlerin gelişim ve öğrenme özellikleri gereği, donanımsal imkanları ile doğru orantılıdır. 2018 Yönetmeliği'nde, hayat boyu öğrenme kurumlarının donanımsal özelliklerinin yetişkinlere göre düzenlenmesinin öneminin farkında olduğu anlaşılmaktadır. Olgunlaşma enstitülerinin bina ve tesislerinin bir yetişkin eğitimi kurumu olarak yapılması, yönetmelikte garanti altına alınmıştır. Buna göre; 2018 Yönetmeliği'nin 6. maddesinde, "(1) Kurum bina ve tesisleri, öğrenci/kursiyerlerin yaş ve gelişim durumlarıyla kurumun türü ve programlarına göre Bakanlıkça uygun görülen yapı projeleri çerçevesinde ilgili mevzuat hükümlerine göre yapılır." denmektedir. Benzer şekilde, derslikler ile ilgili de hayat boyu öğrenme kurumları olarak olgunlaşma enstitülerindeki öğrenci ve kursiyerlerin özelliklerinin dikkate alınması öngörülmektedir. 2018 Yönetmeliği'nin 9. maddesinin 1. fıkrasında, derslikler; "derslerin ve programın özellikleri ile öğrenci/kursiyer sayısı, yaş ve gelişim durumları ile özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak düzenlenir" şartı ile açıklanmaktadır. Öğrenenlerin gelişim özelliklerinin dikkate alınması, bir yetişkin eğitimi kurumu için olmazsa olmazdır. Bu bakımdan yönetmelikte tarif edilen bina, tesis ve

dersliklerin yetişkin öğrenmesine uygun yapılar olacağı açıkça ifade edilmiştir.

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, 4 katlı ve 45 atölyeli bir kurum olarak geniş imkanlara sahiptir. Ancak, enstitünün fiziki şartlarının, yetişkinlere göre düzenlenmediği görülmektedir. Enstitü’de yeme-içme bölümü olmasına rağmen yetişkinlerin nefes alacağı kantin veya kafeterya gibi bir alan bulunmamaktadır. Yeme-içme bölümüne ait bir yemekhane mevcuttur ancak pahalı olması nedeniyle öğrenenler tarafından tercih edilmemektedir. Ders aralarında öğrenci ve kursiyerin hava alacağı, rahatlayacağı ve sosyalleşebileceği iç veya dış mekanlar planlanmamıştır. Kurumun arka bahçesi, otopark olarak kullanılmaktadır. Kurumda öğretmenler odası ve kütüphane için aynı alan tahsis edilmiştir. Kasım ve Aralık 2023’te yapılan kurum ziyaretlerinde, bu odanın da derslik olarak kullanıldığı görülmüştür. Diğer yandan, atölyelerde öğretmenler için küçük dinlenme odaları bulunduğundan, öğretmenler odasına ihtiyaç duyulmadığı da gözlemlenmiştir. Ö4 ve Ö10, kurumun fiziki ve donanımsal yapısının yetişkin öğrenenlere göre düzenlenmediğini şu sözlerle aktarmaktadır:

Ö10- (...) atölyeler birbirleriyle sosyalleşecek bir ortak boş zamanlarında, bir yere gelip oturacağı yer yok.. atölye ilişkileri.. mesela makine nakışlarındaki Türk işi öğrencisiyle kaynaşamaz. Çünkü ortak alanları, sosyal alanlar yok.

Öğrencilerin paylaşımında bulunacağı bir alanın olmadığını dile getiren Ö10’a ek olarak Ö4, eski yıllarda kantin varken sosyalleşme imkânı bulduklarını dile getirmektedir:

Ö4- Kantin olduğu zamanları ben biliyorum, orada zil çalana kadar otururduk, muhabbet ederdik, bir şeyler paylaşırdık. Sosyalleşme alanımız olurdu. Onun için çok önemliydi.

Ö4, sosyalleşmek ve paylaşımında bulunmak için ortak yaşam alanlarının önemli olduğunu vurgulamaktadır. Sargın öğrenme, yetişkin eğitiminde çok değerlidir ve diğer öğrenme bağlamları içinde yer verilmesi gerekir. Ancak, en önemli öğrenme bağlamının göz ardı edildiği görülmektedir.

Sosyal alanların dışında, kurumdaki sınıfların da yetişkinler düşünülerek planlanmadığı görülmektedir. Ziyaret edilen tüm atölyeler, farklı büyüklükte ve genişliktedir. Kimi sınıf geniş, kimi sınıf uzun, kimi sınıf ise oldukça küçüktür. Öğrencilerle yapılan görüşmelerde, özellikle yaşı büyük öğrencilerin tahtayı görmekte zorlandığı kaydedilmiştir.

Yetişkin eğitimi kurumlarında, yalnızca derslik veya kantin değil, yetişkin katılımını artırmak için de donanımsal bazı önlemlerin alınmış olması beklenmektedir. Söz konusu

yönetmeliğin 12. maddesinde, yetişkinlerin katılımını artıracak önlemlerle ilgili şu bilgiye yer verilmiştir (MEB, 2018):

“(1) Kurumda uygun ortam ve imkân bulunması durumunda çocuk sahibi olan bireylerin sosyal, kültürel ve mesleki yaşamlarında öğrenme ortamlarına aktif katılımlarını sağlayabilmek amacıyla kursiyerlerin 3-6 yaş arası çocukları için esnek eğitim saat ve zamanlı, toplum temelli çocuk bakım ve oyun odası oluşturulabilir.”

Bu madde ile yönetmelikte, bir yetişkin eğitimi kurumu olan olgunlaşma enstitülerinin fiziki imkanlarının, yetişkinlerin katılımını kolaylaştıracak ve artıracak şekilde planlanması yönünde önlemler alındığı görülmektedir.

Kurumda şu an için bir kreş ya da ana sınıfı bulunmamaktadır. Öğrenenler, yapılan görüşmelerde, böyle bir imkân sunulsa daha rahat katılım sağlayacaklarını dile getirmiştir. Hatta, birçok kadın, sırf çocuğunu bırakacak bir yer bulamadığından eğitim olanaklarından yararlanamadığını ya da geç yararlandığını ifade etmiştir. Birçok kadın, eğitimine devam edebilmek için çocuklarının büyümesini beklediğini dile getirmiştir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, eskiden kurumda kreş imkânının sunulduğu doğrulanmıştır. Fakat bu imkândan öğrenenler değil, öğretmen çocuklarının faydalandığı anlaşılmaktadır.

Ö11- Ben 89’da bu okula geldiğimde vardı. Öncesini bilmiyorum. Ama baştan beri vardı galiba. Hatta benim çocuğum buradan mezun oldu. 96-97’de hala daha açıktı. 2000 yılı civarı kapandı sanırım.

Ö10- Biz geldiğimizde burada ana sınıfı vardı, ana okulu vardı ve 3 yaşından sonraki çocukları alırdı. (...) Şu anda yok ama bana kalırsa kurumun buraya öğretmen ve öğrencilerine hitap eden kurum içi kreşi olmalı.

Yetişkin eğitimi kurumlarının yetişkin öğrenenlerin katılımını artırıcı fiziki imkanlar sunması gerektiği, öğretmenler tarafından da desteklenmektedir. Özellikle, küçük yaşta çocuğu olduğu için evden çıkamayan, sosyalleşemeyen ve meslek edinme amaçlı kurslara genç yaşta dahil olamayan kadınlar için bu imkanların mutlaka sunulması gerektiğinin altı çizilmektedir.

Yönetici, Öğretmen ve Personelin Sosyo-Demografik Özellikleri

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, deneyimli öğretmen kadrosuyla öne çıkan, kendi ifadeleriyle,

“öğretmenlerin tutkuyla sahiplendiği ve özveriyle çalıştığı” bir eğitim kurumudur. Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, uzun yıllardır burada çalışan tecrübeli öğretmen kadrosuyla, kurumsal hafızayı öğretmenler üzerinden korumayı başarmıştır. Kurumda bulunan 166 öğretmen ve usta öğreticinin 36’sı, 21 yıldan fazla süredir bu kurumda görev yapmaktadır. Bu durum, eskiden bu yana süregelen kurum kültürünün de korunmasını sağlamıştır.

2023 yılının kasım ayında uygulanan anket verilerine göre, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü’nde, 93 usta öğretici ve 73 öğretmen görev yapmaktadır. Usta öğretici sayısının öğretmen sayısından fazla olması dikkat çekicidir. Öğretmenlerin 25’i, usta öğreticilerin ise 11’i, 21 yıldan fazla süredir Ankara Olgunlaşma Enstitüsü’nde çalışmaktadır. Yeni öğretmenlerin enstitüyü tercih etmemesinden dolayı kurum kültürünün emekli olanlarla birlikte kaybolmaya başlayacağı düşünülmektedir.

Enstitü’de; idari personel, öğretmen, usta öğretici, teknisyen, memur, sayman ve hizmetliler dahil olmak üzere toplam 174 kişi görev yapmaktadır. Ankara Olgunlaşma Enstitüsü’nün personel dağılımı, Tablo 8’de verilmiştir:

Tablo 8

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü Personel Dağılımı

Özellikler	Sayı
Ankara Olgunlaşma Enstitüsü’ndeki Görevi	
Müdür	1
Müdür Yardımcısı	5
Öğretmen	67
Kadrolu Usta Öğretici	1
Ücretli Usta Öğretici	92
Teknisyen	2
Memur (V.H.K.İ.)	1
Sayman	1
Hizmetli	4
TOPLAM	174

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü’nde personelin neredeyse yarısı usta öğreticilerden oluşmaktadır. Ancak, bu usta öğreticiler derslere girmemekte, sadece üretim atölyelerinde çalışmaktadır. Enstitü’de toplam 168 eğitimci bulunmaktadır, ancak bir kısmı görevlendirme olarak kurum dışında bulunduğundan aktif görevde bulunan eğitimci sayısı 153’tür. En yeni öğretmeni 5 yıldır, en deneyimli öğretmeni ise 35 yıldır bu kurumda görev yapmaktadır.

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, 153 kişilik eğitimci kadrosuyla faaliyetlerini sürdürmektedir. Öğretmen ve usta öğreticilerin cinsiyet dağılımı dengesizdir, sözleşmeli usta öğretici sayısı kadrolu öğretmen sayısından fazladır. Sözleşmeli usta öğretici sayısının kadrolu öğretmen sayısından fazla olması dikkate değerdir.

32 üretim atölyesinde 53 öğretmen ve 86 usta öğretici görev yapmaktayken; 6 ders atölyesinde 6 öğretmen derse girmektedir. Öğrenci yetiştirilen ders atölyelerinde hiç usta öğreticinin görev almadığı görülmektedir. Özellikle, üretim atölyelerinin ders atölyelerinden fazla olması, öğretmenlerin de vurguladığı gibi, eğitimin geri planda kaldığına dikkat çekmektedir. Bu durum, kurumda eğitim odaklı çalışmaların yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır. Enstitü'nün her yıl sözleşmeli usta öğretici sayısını daha da artırma eğiliminde olduğu görülmektedir.

Kurumda yapılan gözlemlerde üretim atölyelerinin ders atölyelerinden fazla olduğu ve atölyelerde öğrenci sanılanların aslında usta öğretici olduğu görülmüştür.

Öğrenen Profili

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, 13 yaşını doldurmuş herkesin katılım sağlayabileceği programları ile geniş bir kitleye hitap etmektedir. Bir ayırım yapılmamasına rağmen katılımcılar, ağırlıklı olarak kadınlardan oluşmaktadır. Olgunlaşma enstitülerinin kadınların tercih ettiği enstitüler olarak öne çıkmasının, kuruluş amacının kız enstitülerine dayanmasından kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Bu nedenle, olgunlaşma enstitüleri, hala genellikle kadınlar tarafından tercih edilen bir kurum olma özelliğini korumaktadır. Öğrencilerle yapılan görüşmelerde de öğrencilerin ifadesiyle daha çok "kadınlara yönelik" programların bulunması ve erkekler tarafından bilinmemesinin bu durumu sürdürdüğü dile getirilmiştir.

Olgunlaşma enstitüleri, halk eğitimi merkezlerinin hedef kitesi ile benzer özellikler göstermektedir. Tarihi süreçte yaşanan yönetmelik değişiklikleri ve son olarak olgunlaşma enstitülerinin MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'ne bağlanmasının ardından, daha çok hobi odaklı katılımlar artmış; adeta halk eğitimi merkezlerine benzer, kurs odaklı bir yapıya dönüşmüştür. Kurs programları, olgunlaşma enstitüleri için yeni bir uygulamadır. Olgunlaşma enstitülerinin temel programları, iki yıl süreli, öğrencileri meslek sahibi yapmayı

amaçlayan olgunlaşma bölümleridir. Ancak, katılımcı profilleri incelendiğinde, daha çok emekli kadınların enstitüyü tercih ettiği görülmektedir. Mesleki becerileri geliştiren bir mesleki ve teknik yetişkin eğitimi kurumu olan olgunlaşma enstitüleri, öğretmenlerin belirttiğine göre, eksik tanıtım sebebiyle doğru hedef kitleye tam olarak ulaşmamaktadır. Katılım örüntülerine göre, yine de katılımcıların yaş bağlamında geniş bir çeşitlilik sunduğu görülmektedir.

Sahip olduğu yaş skalasının en altında 17, en üstünde ise 68 yaşında olan öğrenci ve kursiyerlerin bulunduğu Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nün öğrenci profili, Tablo 9'da verilmiştir:

Tablo 9

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü Öğrenci Profili

Özellikler		Sayı
Cinsiyet	Kadın	218
	Erkek	2
Yaş	18 yaş altı	1
	18-24	15
	25-34	22
	35-44	32
	45-54	47
	55-65	17
	65 yaş üstü	5
Öğrenen Statüsü	2 Yıllık Olgunlaşma Öğrencisi	139
	Kursiyer	81
İki Yıllık Olgunlaşma Bölümü	Moda Tasarımı Teknolojileri Alanı	70
	El Sanatları Teknolojisi Alanı	20
	Kuyumculuk Teknolojisi Alanı	14
	Seramik ve Cam Teknolojisi Alanı	17
	Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanı	15
Eğitim Düzeyi	İlkokul Mezunu	1
	Ortaokul Mezunu	6
	Lise Mezunu	66
	Ön Lisans Mezunu (2 Yıllık)	12
	Lisans Mezunu (4 Yıllık)	49
	Yüksek Lisans Mezunu	4
	Doktora Mezunu	1

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, kadınların çoğunlukta olduğu ve geniş yaş aralığını kapsayan bir öğrenci profiline sahiptir. En fazla öğrenci 45-54 yaş arasındadır ve genellikle meslek edinmek amacıyla enstitüye gelmektedir. Öğrencilerin farklı mesleki alanlardaki kurslara katılım sağladıkları görülmektedir. Özellikle, Moda Tasarımı Teknolojileri, önemli bir tercih

alanıdır. Lisans mezunu olanlar da katılım göstermektedir ve işsizlik nedeniyle enstitüyü tercih ettikleri belirtilmektedir. Enstitü, 13 yaşını doldurmuş herkese açıktır ancak öğretmenler, yaşın sınıftaki ortamı etkilediği düşüncesiyle yaş sınırlaması getirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Öğrenci kitlesi genellikle ev hanımları ve emeklilerden oluşmakla birlikte, yaş aralığı oldukça geniş bir yelpazeye sahiptir.

İ) Katılım Amaçları

Katılım amaçlarını detaylandırmadan önce, yetişkin eğitiminde katılımın ne anlama geldiğinden bahsetmek gerekir. Tekin (1988), eğitim bilimlerinde katılımı, eğitim etkinliklerine ve eğitim programlarına katılmak şeklinde tanımlamaktadır. Yetişkin eğitiminde katılım ise, yalnızca kaydolma ve devamlılık sağlamaktan daha fazlasını ifade etmektedir. Bu kavram, yetişkinlerin sadece etkinliğe katılmakla kalmayıp, aynı zamanda etkinliğin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi süreçlerinde de aktif olarak yer alarak karar alma sürecine dahil olmalarını anlatmaktadır (Şahin ve Uysal, 2017).

Yetişkinlerin eğitim programlarına katılım amaçları farklıdır ve bu amaçlar genellikle Houle'un (1961) çalışmalarında belirtildiği gibi; amaç yönelimli, etkinlik yönelimli ve öğrenme yönelimli olarak sınıflandırılmaktadır.

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nde yapılan anket çalışması, katılımcıların farklı amaçlarla eğitim programlarına katıldığını göstermektedir. Mesleki beceriler kazanma veya geliştirme amacı en yaygın olanıdır. Ancak, sosyalleşme, kişisel gelişim ve boş zamanları değerlendirme gibi nedenler de önemlidir.

Kadınlar arasında, özellikle iş yeri açma belgesi sahibi olmak gibi mesleki hedefler yaygındır. Bazı katılımcılar ise sadece vakit geçirmek, sosyalleşmek veya yeni bir şeyler öğrenmek amacıyla Enstitü'ye katılmaktadır. Bu gruplar arasında, özellikle emekliler ve örgün eğitime devam etmeyen gençler bulunmaktadır.

Kadınların yaşamında önemli bir rol oynayan dikiş, birçok kadının Enstitü'ye katılma nedenlerinden biridir. Öğrencilerin çoğu, daha iyi dikiş becerileri kazanmak ve kendilerine olan güveni artırmak için eğitim almaktadır.

Katılım amaçları farklı olsa da yetişkinler öğrenmeye gönüllü olarak katılmaktadır. Houle'un

(1961) tipolojisi doğrultusunda, yetişkinlerin farklı motivasyonları ve ilgi alanlarına dayalı olarak eğitim ve öğrenme fırsatlarına yaklaştıkları görülmektedir. Bu bağlamda; amaç, etkinlik ya da öğrenme yönelimli olarak katılım sağlayan yetişkinlerin katılım örüntülerinin göz önünde bulundurulması, eğitim programlarının ve içeriklerinin çeşitlendirilmesine ve farklı öğrenme yönelimlerinin dikkate alınarak tasarlanmasına yardımcı olacaktır.

Sonuç

Yetişkin eğitimi alanında önemli bir rol üstlenen olgunlaşma enstitülerinin, örgün eğitim kurumlarının bir uzantısı gibi işlediği sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda ulaşılan sonuçlar, bir yetişkin eğitimi kurumu olarak Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nün, diğer örgün eğitim kurumlarından pek fazla ayrılmadığı yönündedir. Mesleki açık öğretim lisesi programları üzerinden de öğrenci yetiştirmesi, örgün eğitime bir alternatif olarak düşünülmesine neden olmaktadır. Ancak, böyle bir algı, işleyişte bazı sorunlara yol açmaktadır. Yetişkin eğitimi, birçok yönden örgün eğitimden farklılaşmaktadır. Bu nedenle, bir yetişkin eğitimi kurumu olarak olgunlaşma enstitülerinde sunulan eğitimin, yetişkin eğitimi ilke ve yaklaşımlarına uygun, bütünsel bir şekilde sunulması, öğrenenler için daha faydalı bir öğrenme ortamı oluşturulmasını sağlayacaktır.

Öğretmenlerin yetişkin eğitimi algısı oldukça zayıftır. Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nde yapılan görüşmelerde, öğretmenlerin tamamının pedagojik kökenli olduğu ve hizmet içi eğitimlerde de yetişkin eğitimi sürecine dair herhangi bir eğitime tabi tutulmadıkları tespit edilmiştir. Bir yetişkin eğitimcisinin yetişkin eğitime dair eğitim almadan kurumda çalışabiliyor olması, üst kademedeki yöneticilerin de yetişkin eğitiminin ayrı bir meslek olduğunun idrakinde olmadıklarını ortaya koymaktadır. Hayat boyu öğrenmenin en geniş alanına sahip yetişkin eğitiminin amacına ulaşması için kurumsallaşması ve meslek olarak tanınması gerekmektedir.

Öte yandan; Ankara Olgunlaşma Enstitüsü mevcut kültürünü, eski olgunlaşma şeflerinin kurduğu düzeni, devam ettirmektedir. Bu kültür, eğitim sürecinin her aşamasına etki etmiş görünmektedir. Yetişkin eğitimi alanında resmi bir eğitim almamış öğretmenlerin, bu kültür içerisinde yaparak öğrenerek gelişmeleri, nitelikli birer eğitimci olmalarına katkı sağlamaktadır. Ancak, olgunlaşma kültürünü sürdürmeye çabalayan öğretmenlerin emekli olmasıyla birlikte, köklü ve değerli olgunlaşma kültürünün de kaybolma riski bulunmaktadır. Bu durum önemli bir eğitim geleneğinin yok olma tehlikesini beraberinde getirmektedir.

Olgunlaşma enstitülerinin hedef kitlesi halk eğitimi merkezlerinin hedef kitlesiyle benzer özellikler taşımaktadır. Geçmişteki yönetmelik değişiklikleri ve son olarak olgunlaşma enstitülerinin Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'ne bağlanmasıyla birlikte hobiye yönelik katılımlar artmıştır. Bu durum, adeta halk eğitimi merkezlerine benzeyen, kurs odaklı bir yapıya dönüşümü beraberinde getirmiştir.

Olgunlaşma enstitülerinin temel programları, genellikle, iki yıl süren ve öğrencilere meslek edindiren olgunlaşma bölümlerini içermektedir. Ancak, katılımcı profilleri incelendiğinde, tercih edenler arasında daha çok emekli kadınların bulunduğu gözlemlenmektedir. Bu enstitüler, yetişkinlerin mesleki becerilerini geliştirmeye yönelik önemli kurumlardır. Ancak öğretmenlerin belirttiğine göre, yetersiz tanıtım sebebiyle, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, doğru hedef kitleye ulaşmak konusunda tam olarak başarılı olamamaktadır. Katılım örüntülerine bakıldığında ise, katılımcıların yaş açısından geniş bir çeşitlilik sunduğu ancak cinsiyet dengesinin söz konusu bile olmadığı görülmektedir. Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nün hem kadın hem erkek yetişkinlere yönelik faaliyette bulunduğunu ilan ederek duyuru faaliyetlerini zenginleştirmesi gerekmektedir. Böylece Ankara Olgunlaşma Enstitüsü, hem toplumsal hem bireysel ihtiyaçlara daha fazla cevap vererek hayat boyu öğrenme alanında önemli bir boşluğu tamamlayacaktır.

Kaynaklar

- Acun Yozgat, F. (2008). Ankara Olgunlaşma Enstitüsü Sırma Atölyesinde Uygulanan Maraş İşi (Dival İşi) İğne Tekniklerinin Ürün Çeşitleri Ve Öğretim Analizi Yönünden İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye
- Akın, M. (2011). Kız Teknik Eğitim-Öğretiminde Bir Örnek: Ankara Olgunlaşma Enstitüsü (1958-2002) (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye
- Alkan, C. (2019). Ankara Olgunlaşma Enstitüsü 100. Yıl Müzesinde Bulunan Dival (Maraş) İşi İşlemleri (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye
- Gürçayır, S. (2013). Resmî Eğitim Süreçlerinde Gelenek Aktarımı ve Kadın: Ankara ve Trabzon Olgunlaşma Enstitüsü Örneği (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye
- Houle, Cyril O. (1961). The Inguring Mind. Madison: University of Wisconsin Press
- Kız Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü Brifingi. (1982). Ankara.
- Knowles, M. (2013). Androgoji: Yetişkinlere Öğrenme Konusunda Yeni Bir Teknoloji, Çev. S. Ayhan. İçinde: A. Yıldız ve M. Uysal (der), Yetişkin Eğitimi, İstanbul: Kalkedon Yayıncılık, 127-144
- Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği. (2018, 11 Nisan). Resmî Gazete (Sayı: 30388). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/04/20180411.htm>
- Stratejik Plan (2023). Ankara Olgunlaşma Enstitüsü 2023 Stratejik Plan. Erişim adresi: https://ankaraolgunlasma.meb.k12.tr/icerikler/toplam-kalite-yonetimi_1233303.html
- Şahin, B. ve Uysal M. (2017). Açık Öğretim Lisesinin Yetişkin Eğitiminde Katılım Sorunsalı Bağlamında İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı 50, 127-159
- Tekin, M. (1988). Ankara İlinde Yetişkinleri Örgün Yetişkin Eğitimi Programlarına Katılmaya Güdüleyen Etmenler ve Yetişkinlerin Katılmada Karşılaştıkları Güçlükler. (Basılmamış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi
- Ulusoy, M. H. (2015). Olgunlaşma Enstitüsü Ders Programında Yer Alan Temel Tasarım Dersinin Değerlendirilmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye
- Ünlühisarcıklı, Ö. (2020). Mesleki ve Teknik Yetişkin Eğitimi. İçinde: R. Miser (der), Yaşamboyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi, Ankara: Nobel Yayıncılık, 103-109
- Vella, J. (2002). Learning to listen, learning to teach: The power of dialogue in educating adults. San Francisco: Jossey-Bass